

481

RESSORGIMENT

ANY VI - NÚMERO 65
BVENOS ARIES, DESEMBRE DE 1921

Al "Lion d'Or"

Casa Especial en
de Cafès

Qualitats Fines
Bombons i Tès

Corrientes, 1117 - Buenos Aires - U.T. 4567, Lib.

Gran venda de NEULES
Soltes \$ 2.50 el cent

Capses i Bomboneres de Luxe

Immens assortit de tots els gustos. Es preparen a gust del client.

Els bombons de les capses es garanteixen sempre per frescos

CAFES

"Lion d'Or", superior. . . } \$ 5.00 Quil.
(Moka i Pto.Rico, legítims)
"Lion d'Or", Extra, Fí . . . , 3.20 "
"Lion d'Or", Extra , 2.60 "
"Lion d'Or", Especial , 2.20 "
Marca "Los Bohemios", . . , 2.40 "
" " "Borbon" , 2.00 "

BOMBONS

El més complet assortit
Extra fins . . . \$ 7.— Quil.
Extra , 5.60 Quil.
Especials . . . , 3.50 Quil.

TES

Orange Peckoe - 1a. \$ 10.—Quil.
Orange Peckoe - 2a. , 8.— "
La Camelia , 7.— "
Ceylan - 1a. , 5.80 "
Ceylan - 2a. , 4.80 "
"Lion d'Or" pot de ¼ de lliura , 0.60 "
"Lion d'Or" paq. de ½ lliura , 1.20 "

Caramels de totes classes: Especialitat Crema de llet i Crema de Xocolata a \$ 4.— el Quil.

Les comandes a l'interior se despatxen al dia.

RESSORGIMENT

ANY VI

BUENOS AIRES, DESEMBRE DE 1921

NÚM. 65

ACTITUDS I TÀCTIQUES

Potser si que som massa exigents en afers que es relacionin amb el concepte de pàtria i llibertat tocant al plet que Catalunya manté amb el seu opressor, l'Estat espanyol. Potser si que ens mou una impetuosa animositat que ens obsessiona i no ens deixa llucar la raó de certes actituds contemporitzadores que al nostre esguard adquireixen el doble relleu de servils renunciaments i d'apostasies abominables. Potser estiguin encertats els que diuen que la nostra posició de franca intransigència en qüestions d'ordre nacionalista, retarda l'adveniment de la llibertat de Catalunya en lloc d'accelerar-la. Potser sigui més eficaç l'estratègia intervencionista en els afers generals de l'Estat que la reàcia abstenció que nosaltres propugnem. Potser resulti més eficient la tàctica d'una simulada voluntat envers coses que hom rebutja en el pregon de l'ànima, que no la sincera expressió del sentiment racial que ens n'allunya. Potser si que anem errats, però tenim arguments a mà per a demostrar la raó de la nostra actitud.

Nosaltres creiem que totes les nacionalitats que han estat sotmeses al jou d'estrany governament, perden d'aquesta guisa la lliure disposició de llurs destins, han començat la seva tasca de reivindicació de la llibertat perduda simulant amor envers l'Estat opressor, però a mesura que han anat consolidant posicions, reconquerint l'esperit nacional; que s'han pogut crear un prestigi moral, intel·lectual i econòmic, pel propi esforç; a mesura que la nacionalitat ha anat recobrant fesomia pròpia, així els seus fills s'han anat sentint més ells mateixos, alliberant-se paulatinament dels falsos prejudicis d'una nacionalitat imposada, d'una nacionalitat fictícia, artificial, inhumana perquè és contra natura.

Aquest estat de plenitud de la nacionalitat que ha anat recobrant el seu propi ésser va delimitant-se amb caires ben albiradors a la nostra pàtria. La Nació Catalana que després de formar Estat sobirà, espill d'altres potències, passà a ésser, en virtut de pactes contraris als drets de nacionalitat, regió de la França, regió de l'Espanya, unitàries ambdues, és, avui dia, realitat vivent d'un poble que marxa ferm i segur devés la fita dels seus alts destins.

A aquesta realitat irrecusable nosaltres

basem la norma de la nostra actuació, i conseqüents amb ella entenem que no li cal al nostre problema emprar la tàctica de la hipocresia, que ja l'havem prou seguida, sinó mostrar-nos amb tota la nuditat de la nostra ànima per tal d'obrir els ulls dels nostres dominadors a la real manifestació de la nostra força nacional que ja no pot viure més encerclada dintre uns horitzons raquítics, i fretura expandir-se pel món amb llibertat i folgança.

I posats a les comparances, preguntem: Quina ha estat la tàctica més eficient desenrotllada pels irlandesos? La intervencionista, preconitzada i seguida per Redmond, o la d'abstenció i resistència que amb tant d'èxit mantingué De Valera?

No, no hi podem creure amb l'excel·lència de la intervenció en els afers de l'Estat espanyol, per l'alliberament de Catalunya. No hi podem creure i àdhuc entenem que és una tàctica — acceptant-la com a tàctica política — contraproduent, suïcida en els actuals moments.

I si en l'ordre col·lectiu abominem d'aquesta faisó de plantejar el problema de la llibertat de Catalunya, tocant al fet individual considerem depriment atenuar diferències racials amb els tòpics de falsos sentiments i actituds ambigües que no poden justificar-se si hom prescindeix d'apetits insans i ambicions bastardes.

Però d'aquest caire d'exercir de patriotes en parlarem en altra avinentesa.

CRÒNICA CATALANA

Activitat ciutadana

Després de la calma estival, ve l'enrenou de la tardor. Durant els tres mesos en que la calor apreta i que bona part dels barcelonins són a cercar a llocs més o menys sanitosos i pintorescos la fresca que no es troba gaire a ciutat, la vida cultural, esportiva i artística resta mig adormida, tan sols somoguda a voltes per qualche manifestació escadussera que, en general, no aconsegueix desvetllar la plaidesa de la temporada quieta i tranquil·la.

Però en iniciar-se la *rentrée*, allà a les darreries del setembre, el moviment torna a regnar en la ciutat i als començaments d'octubre tot vibra i tot es remou, amb anuncis sorollosos i amb realitats que s'encalceen en folla i vertiginosa carrera. Les cantonades s'omplen de cartells violats, de teatres i concerts; els camps d'esport tornen a veure's rublerts d'una concurrència cada volta més nombrosa; en les vitrines de les llibreries es mostren els volums recentment apareguts; les conferències culturals es succeeixen en centres, societats i acadèmies; s'obren les exposicions de belles arts en varies sales i salons de diversos indrets; es presenten a la curiositat del públic nous projectes editorials, i en els quioscos de periòdics llueixen els títols de varies revistes de tant optimisme com de probable efimeritat. I per a comble de satisfaccions, disminueixen o s'acaben les curses de braus!

Barcelona devé novament la Barcelona

de les nostres amors, la urbs enfeïnada, animada, plena de brogit, sorollosa i embolcallada de remors; la Barcelona de força expansiva, d'amable atracció, pletòrica de bellesa i ansiosa d'apendre, de delectar-se, d'entregar-se a tots, als seus fills i als que no ho són... als que bé l'estimen i fins als que l'odien però que a ella van en cerea de segur recer i d'amorós ajut quan d'arreu se'ls foragita.

Enguany, com els altres i potser més encara, les manifestacions de totes menes de la vida ciutadana han estat tantes, tan diverses i tan dignes de tenir-se en compte, que ni temps ni espai tenim a propòsit per a fer-les constar en les planes estimades de RESSORGIMENT. Demés, el cronista no disfruta, dissortadament, de la memòria necessària per a recordar-les totes. Tal com pugui, amb segur perill d'oblidar-ne moltes i ben notables, sense intentar tan sols fer-ne una crítica, un elogi, ni gairebé el més lleuger comentari, procurarà enumerar-les.

Teatres

Deixant a part el teatre castellà de comèdia, opereta i sarquela i excluint el de vodevil que, en general, ja no és més que una mostra de rebaixats sentiments i on s'hi fa gala — en català, per dissort! — d'un llenguatge obscè i tabernari, ens limitarem a parlar del nostre; del que és manifestació palesa de la nostra art teatral. Al teatre Romea s'hi han representat des de que ha començat la temporada

les obres de repertori "La dida", "El ferrer de tall", "Senyora àvia vol marit" i altres ben celebrades, i s'han estrenat una deliciosa farsa d'En Sagarra "El jardinet de l'amor", que podem jutjar com la millor producció escènica del distingit poeta; "La filla del moliner" delicada rondalla d'En Josep Ma. Folch i Torres, destinada al "teatre per a infants" però que, com totes les del pulcre contista, entusiasma fortament als petits i delecta als grans; "El senyor d'Hallegorg", bonica comèdia sentimental d'En Pompen Crehuet, que ha estat força ben rebuda per la crítica i el públic, i dos "números" de la "Revista de Romea" del popular actor-autor en Joaquim Montero. Ultra aquestes representacions en el que és veritable casal de la Talia catalana, es donen sovintment funcions públiques en la nostra parla en el benemèrit "Centre Autonomista de Dependents" i en varis coliseus dels suburbis i dels afores. Tenim de citar també la inauguració d'un luxós teatre de tielles que s'ha instal·lat en una sala del moblista Reig.

Concerts

Hom pot afirmar d'una faisó terminant que Barcelona és una ciutat fonament filharmònica. Es gairebé impossible anotar la llista dels concerts donats i que s'anuncien per a ben aviat, i menys encara el nom de les obres que en ells s'han executat o es deuen interpretar. Citarem tan sols la sèrie de l'Orquestra Pau Casals, l'èxit de la qual ha superat tots els assolits fins avui per la corporació que dirigeix l'eminent artista; la manifestació simfònica d'autors ibèrics que prepara l'excel·lent Lamothe de Grignon amb la cooperació de l'orquestra Simfònica de Barcelona, l'exíma cantatriu Mercè Plançada i el notabilíssim cel·lista Gaspar Casadó; l'Associació Intima de Concerts amb l'audició selecta de diferents obres clàssiques i modernes interpretades pel renomnat "Quartet Wendling" de Stuttgart; els que té anunciats el benemèrit "Orfeo Català" dirigit pel mai prou alabat Mestre Millet, i el curs de música antiga que, sota el patronatge de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, donarà ben aviat la celebrada clavicembalista Wanda Landowska.

Sports

Ha constituït un esdeveniment important per a l'afició esportiva la carrera de *voiturettes* organitzada per la "Penya Rhin" amb un èxit complet. Però ço que més ha entusiasmat als que de l'esport es captenen, és la victòria assolida per la selecció "nacional" de foot-ball en el match "Bèlgica-Espanya" que tingué lloc en el camp de Sant Mamés de Bilbao. Els dos representants catalans foren els herois de la jornada; en Zamora, el colossal porter,

guardant el seu lloc amb la mestria en ell acostumada i l'Alcàntara, l'indiscutiblement millor davanter que hi ha en terres ibèriques, conseguint d'una faisó insuperable els dos goals que valgueren la victòria sobre els temuts campions "oficials" del món en els darrers jocs olímpics de Brusel·les.

De cultura

Molts són els actes culturals que s'han celebrat en la nostra ciutat, mereixent especial menció l'Exposició d'aparells, estudis i demostracions que l'excel·lent "Societat Astronòmica d'Espanya i d'Amèrica" ha instal·lat en el Palau de la Fira del Pare, on hi han estat donades interessantíssimes conferències amb projeccions adients. Es digne d'esmentar també la festa dels dos cents "pomells de joventut" que tingué lloc el matí en la església de Santa Anna amb una missa de comunió general on, per primera vegada a la ciutat, un nombrós i bell estol de nenes i damiselles s'aproparen a la Sagrada Taula cofades gentilment amb la catalana ca-

puixeta blanca, i a la tarda amb un còncert i sardanes a la gran sala de Llotja, culminant la festa amb patriòtics discursos del fundador de la institució en Josep Ma. Folch, del president de la Diputació en Vallès i Pujals i del venerable Claudi Mimó, de l'Havana, qui en nom dels catalans d'Amèrica ens portà una manifestació del patriotisme i de l'amor que tots ells senten per a Catalunya i les seves llibertats.

Deuríem encara parlar de les múltiples exposicions d'art que s'han obert en diferents sales, dels llibres recentment apareguts i de distints actes de diferent caràcter que es celebren successivament d'una pública faisó en la urbs nostra. Però l'espai ens manca i d'ells parlarem, potser, un altre dia. Vagi tan sols avui la impressió de conjunt de la vida barcelonina que es mostra pletòrica, rica, plena i variada, com pertoca a la ciutat que és cap i casal de la nació catalana.

Jordà Català.

Barcelona, 31 d'octubre de 1921.

EN VEHIL HA MORT!

Heu's aquí l'expressió amb què ens sobta l'amic qui ens assabentà la trista nova: En Vehil ha mort!

De seguida evocàrem el record de l'aparició d'En Joan Vehil en l'escenari del Teatre Català, que fou una revelació esperançadora. Seguí actuant-hi amb èxit creixent contribuint a l'èxit de mantes obres de la nostra dramaturgia, fins que un bon dia algú ens digné: En Vehil se'n va; diuen que marxa a l'Amèrica contractat aventatjosament. I en Vehil, com tants altres actors del nostre teatre, després de rebre la consagració del públic català, estengué les ales i desaparegué del nostre

món artístic, cercant en aquestes terres d'Amèrica la fortuna cobejada.

A aquest país hem vist de nou En Vehil. Seguia essent l'actor estudiós i conscienciat, però una tasca enorme li exigia altra mena de treball i ja no ens emocionà com quan actuava damunt les taules del vell "Romea". La vida americana exigeix a tothom majors sacrificis. I En Vehil els acomplia sense adonar-se del perill que l'assetjava.

Rodà anys i més anys per aquestes repúbliques sense que la sort l'afavorís, ans altrament: En Vehil contragué una malaltia i el treball excessiu que feia li agreujà la dolença. Malalt i tot el veiem, a últims del 1917, organitzant una temporada de Teatre Català a la capital de l'Argentina, posant entre altres obres *Misteri de dolor*, d'En Gual; *Don Gonzalo o l'orgull del ge*, d'En Llanas; *Senyora àvia vol marit*, d'En Pous i Pagès; *Sainet trist*, *La reina jove* i *Jesús que torna*, d'En Guimerà; *Els savis de Vilatrasta* i *Gente bien*, d'En Rusiñol; però hagué de desistir d'aquest noble i patriòtic intent per causa de la indiferència col·lectiva.

De llavors ençà En Vehil ha anat empitjorant fins a l'extrem d'haver d'abandonar l'escena per complet, i el dia 26 del proppassat novembre morí a Córdoba on havia anat amb l'esperança de trobar guariment.

Pobre Vehil! Ell, com tants altres, vingué a l'Amèrica per a vèncer i triomfar, i, també, com molts, ha caigut vençut a l'Amèrica, il·luny de la Pàtria estimada. Condolem-nos-en.

CONFIDÈNCIES

Mare de Déu, quina mà de col·laboradors, m'han sortit d'un plegat!... S'han obert les Corts espanyoles i una munió de diputats s'han proposat pendre la feina al pobre Kómos. Des de *sinvergüenzas* fins a *ladrones*, passant pel qualificatiu de *pillos*, s'han anat anomenant els protagonistes de la recent epopeia colonial representada pels lleons d'Ibèria. Senyors diputats, senyors diputats, una altra vegada deixin-me alguna cosa per a mi; no siguin tan egoistes.

* * *

La intel·lectualitat catalana està aquests dies preocupant-se d'un afer que l'activitat d'un ministre d'instrucció pública de l'Estat espanyol ha portat sobtadament al gran escenari de la vida espiritual del nostre poble: l'autonomia universitària.

Heu's aquí una qüestió susceptible d'ésser presa en multiplicitat d'aspectes, segons els ulls de qui la consideri. Mai com aquí poden aplicar-se amb major justesa aquells versos d'En Bartrina. Els senyors Esteves diuen aquí ço que digueren aleshores del port franc i s'adonen de que no fou erradament que es decidiren a fer-se del Sometent. Els panxa-seques de Madrid donen també per liquidada la *qüestió catalana*, majorment ara que En Cambó s'ha fet del *tercio extranjero*. En canvi hi ha dos grups que es posen en guàrdia, arrufen el nas en to de rezel i diuen: *això de l'autonomia universitària és un disbarat*. Aquests dos grups estan situats, com sempre, en posició antitètica; un d'ells el formen els *Clodoaldos* sempiterns, aquells que volien semblar de sal i *arrasar la maldita tierra*; l'altre està integrat pel jovent de Catalunya que tem que la reforma porti solament a la formació d'un *conventillo* de professorat. El primer d'aquests dos agrupaments veu en l'autonomia universitària la formació d'una muralla que privi l'entrada dels castellans dins el claustre universitari de Barcelona i, per tant, dona com segura la definitiva constitució d'un fogar catalaníssim dintre del clos de la Universitat barcelonina. L'altre grup defensa la seva posició a base d'altres arguments més nobles. Aquest grup protestatari rau dintre de la veritable Universitat Catalana, aquella universitat creada precisament per tal de suplir la defectuosa actuació de la de l'Estat espanyol. Aquest grup simpatiquíssim diu que no pot creure en la redempció de l'antiga universitat, car es confia la tasca redemptora als mateixos elements podrits que la integren d'una manera preponderant. L'obra de sanejament de la universitat havia de començar-se fent una escombrada de tots els elements contraproduents, comprenent dintre d'aquesta denominació tots els tacats pel core

analfabet, els anaerònics colleccionables i els anticatalans; no essent així no cal dir que d'aquí uns quants anys el claustre universitari seguirà essent un organisme sense prestigi i un cau de nepotisme vergonyós.

La posició més innocent és la del senyor de pau que vol veure-hi un remei a la *qüestió catalana*. Kómos, a propòsit d'aquesta ingènua manera d'argumentar, vol explicar una anècdota de la qual se'n dedueix que el concepte de remei és una creació de la ment, d'una relativitat extraordinària:

Un pobre tuberculós, fill d'un poble d'alta muntanya, és traslladat a una sala hospitalària de ciutat. Passats uns quants dies del seu ingrés a la santa casa, un parent seu el visita i en demanar-li dades sobre ço que li fan per a guarir-lo, contesta:

DÉU TÉ UN BASTÓ

Els qui creiem que en la complicadíssima màquina de l'Univers hi ha un Creador i Ordenador, cada volta que en una part d'ell s'hi produeix un cataclisme, no sabem-nos explicar racionalment el motiu que l'ha produït, no ens queda més remei que pensar que Déu en sa infinita saviduria l'ha originat per avisar a l'home, que tota la seva ciència és no res al costat de la seva omnipotència. Però són molts els casos que si la vanitat, la supèrbia, el nostre orgull no ens ceguen l'enteniment, veuríem clar que són avisos que ens envia per a que desfem el camí tortuós de nostra existència...

Ara mateix, amb motiu d'una tragèdia que s'està desenrotllant no gaire lluny de casa nostra, ens ha avisat de que no hi ha dret a subjugar un poble que ni per la raça, ni per la religió, ni per son llenguatge, ni per ses lleis, té cap semblança amb el que el vol dominar. Ell ha permès que aquest rebés la desfeta més trista i vergonyosa que registra la història de les colonitzacions. I lluny de volguer-hi veure en aqueix desastre la mà de Déu, s'armen de canons i d'ametralladores i de fusells i de dimonis de l'infern, ens prenen els fills i els germans i els amics; els entafuren als trens, dels trens a les casernes, de les casernes als vaixells i allà van soleant els mars per a vomitar-los en terra estranya en immenses riuades per a matar i ferir a un enemic salvatge i ferotge, assedegat de sang, potser, i sense potser perquè li hem fet assedegar.

Que volen aquells homes bruns? La llibertat de la seva terra, com nosaltres volem la de la nostra. Són salvatges, són ferotges, són sanguinaris? No ho volem, no ho podem discutir. No ho podem diseu-

—Estic decidit a marxar altra vegada cap al poble. Ningú es cuida de mi. El sentdemà que vaig entrar un metge va fer-me escupir i després xeringà sota de la pell d'un conill la reuma que jo havia escupit. D'ençà d'aquell dia el metge ja no fa de metge, ni tan sols me mira. En canvi, com si fos un menescal, no es des-cuida ni un sol dia de visitar el conill.

—Be home, però quecom, deuen haver-te fet — objectà el parent.

—Calla; si, el primer dia varen posar-me sota l'aixella un canonet de vidre que trobo que em va anar molt bé, però ja no m'han fet res més.

La mentalitat d'aquest senzill pagès que considerava un remei excel·lent el termòmetre clínic, és la mateixa del bon burgès que creu que el port franc o l'autonomia universitària han d'ésser un remei per a fer callar les ànsies de llibertat que cova el nostre poble.

Kómos.

Barcelona, novembre 1921.

tir fins a saber ben bé, si la dinamita i la melinita i altres ites que no sabem, perquè de Química amb prou feines que hàgim arribat a les beceroles, l'han inventada ells o els dels països cristians. Com no sabem d'on han sortit els gasos asfixiants i les bombes de mà i les bales dum-dum i els canons del 42 i els canons Bertha, aquells canons que els cristianíssims alemanys engegaven de 150 quilòmetres lluny i que tingueren la santa gràcia de fer caure una de ses monstruoses bales en una església de París, matant a més de setanta persones, dones, vells i criatures, que en aquell moment (divendres Sant) pregaven al Déu de la Bondat, de l'Amor i de la Misericòrdia, per a que acabés aquella carnisseria espantosa a què, amb furor satànic, estaven entregats els homes de la *civilitzada* Europa, tots ells cristians.

Però Déu veient que el primer avís no feia efecte, ens envià el segon, fent sortir els rius de mare. Però els cristians, sords que sords, vinga parlar del *honor mancillado* i de *terribles venganzas*, sense que la doctrina de l'Evangeli sortís per en lloc. I a semblança de les set plagues d'Egipte, ens acaba d'enviar un altre avís amb collites arrasades pels temporals, i amb llamps calcinadors de gran nombre de persones. I continuarem no fent-ne cas. I seguirem la disbauxa celebrant balls i *kermesses* i tómbols i festivals i curses de braus i *cenas patrióticas* per a comprar armes per a matar i ferir. I vindrà la quarta plaga prenent-nos més minyons i la quinta treient-nos si us plau per força els pocs diners de les butxaques...

...I és que Déu té un bastó...

JAUME ARQUÉ I CLAPÉS.

ELS JOCS FLORALS D'ENGUANY

El Casal Català ha celebrat una vegada més la festa de les lletres catalanes per tal de contribuir a l'expandiment de l'ànima de la pàtria.

La bella iniciativa que la benemèrita institució catalana ve realitzant de cator-

Pel que es refereix a la concurrència d'autors residenciats a Catalunya, enguany hi ha hagut major i millor producció, ço que palesa que a la Pàtria passa ben al revés d'aquí.

A les quatre de la tarda el gran Teatre Odeón on tingué lloc la cerimònia, estava ocupat per complet, iniciant-se l'acte amb unes paraules d'obertura pel president del Casal senyor Seras.

La senyora Gràcia B. de Llorens llegí son discurs presidencial, que produí un bellíssim efecte per les valors literàries que conté, essent fervorosament aplaudit. Els nostres llegidors ja tindran ocasió d'assaborir-lo en el present número.

Seguidament En Nadal-Mallol, que actuà de secretari, llegí la memòria de consuetud, procedint-se a la proclamació dels vencedors que ho foren els següents escriptors i poetes: Lluís Ros i Segura, Ernest Suñer, Xavier Bonfill, Jeroni Zanné, R. Girona i Ribera, Joaquim Alguero, Joan Santamaria, M. Bandranas-Palà,

cort d'amor, mentre una banda executava una marxa i el públic a peu dret prompia en una xardorosa ovació.

La lectura de les composicions premiades foren objecte de nous aplaudiments.

Restaren deserts els temes demanats per la Mancomunitat de Catalunya, Delegació de la Protectora i RESSORGIMENT. No s'adjudicaren els premis de l'Ajuntament de Barcelona, Centre Autonomista de Dependents, Secció d'Art Escènic, Centre Català de Mendoza i Orfeó Català.

El senyor J. Lleconart, del Jurat Qualificador, pronuncià el discurs de gràcies que li valgué una ovació i la festa de les lletres restà closa.

En el mateix teatre s'hi efectuà a les nou del vespre el festival artístic a honor de la Reina de la festa, Jurat Qualificador i poetes i escriptors premiats, posant en escena, l'Art Escènic del Casal amb la cooperació de l'Orfeó Català, la bella producció del genial dramaturg Ignasi Iglecias, "Flors de cingle", destrament inter-

Lluís Ros, guanyador de la Flor Natural.

ze anys ençà ha sofert una crisi aquests últims temps, pel que es refereix a la concurrència dels autors residenciats a Sud-Amèrica. I si hom té en compte que havem estat dos anys des de la celebració dels Jocs Florals anteriors, evidentment enguany s'ha deixat sentir amb més intensitat aquella crisi, car dels premis ordinaris, als quals solament poden optar els autors d'aquí, solament ha estat otorgada la Flor Natural. Es un cas insòlit en l'història dels Jocs Florals de Buenos Aires.

Cert que d'uns anys ençà alguns dels habituals concurrents al torneig poètic s'han absentat de l'Argentina reincorporant-se a la Pàtria, i altres s'han abstret de concorre-hi, mes també cal fer constar que aquells llocs han estat ocupats per novells poetes i escriptors. No creiem doncs que aquesta causa sigui prou consistent per a atribuir-li la decadència de la bella festa.

El que hi ha, segons la nostra opinió, és una apatia intensa per part dels devots de les muses, accentuada, potser, pel fet d'haver estat un any sense Jocs Florals, car ja es sabut que els poetes d'aquí necessiten l'incitament del gaï certamen per a que llur intel·lecte produeixi quelcom. Altrament hom no comprèn que enguany no hi hagi hagut doble producció, en quantitat i en qualitat.

La reina de la festa, senyora Laura B. de Ros, Cort d'Amor i poetes premiats.

Marià Manent, Lluçia Subirachs, Lluís Tintoré i Mercader, J. Baucells i Prat, P. Verdager, J. Ma. Vives, J. G. Campos, Joan Minguéz i F. A. Boxaca.

En Lluís Ros, guanyador de la Flor Natural elegí Reina de la festa a la seva esposa Laura Babí de Ros, la qual passà a ocupar el lloc d'honor, del braç del poeta i escortada per una magnífica

pretada pels aficionats del Casal que hi posaren tota la seva voluntat per a millor excel·lir-se. Els corals cantats per l'Orfeó que dirigeix el mestre Suñer, causaren molt bon efecte.

Llàstima que, per estar molt avançada la confecció d'aquest número de RESSORGIMENT, no ens sigui possible parlar amb més extensió dels actes celebrats.

DISCURS PRESIDENCIAL (FRAGMENT)

Quin fat devia ésser, Esperit de ma pàtria, aquell, que venia d'un cop, a posar damunt tes hores de glòria, un negre crespó de dolor i de fatalitat? Com fou que s'emboiraven tos dies, fugia ta joia elara i t'adormies adés?

Fou, de segur, aquell foc de grans resplendors, que encenia un jorn ta aliança amb Aragó, que ara et deixava sense forces i extingia ta llum! I, com per natural acció biològica, Esperit bellíssim, t'adormies, després dels teus grans afers.

T'adormies, tu, com aquelles princeses encantades, que la fantasia ens conta; segle darrera segle; les punyides de dolor t'aixecaven un moment, en pendre els tresors dels quals en ton anihilament te despullaven...

Hom creia que finies, retuda ta vida a un jou foraster...

Però, no finies! Tu ests etern, Esperit de ma pàtria! En el pregon de la nostra natura hi eres, viu i latent, i et sentíem i t'amàvem, d'intuïció, malgrat devinguda l'hora de l'amargant fatalitat. Del fons del cor dels fills de Catalunya, no es desviaven les cançons i llegendes que ses gestes cantaven, i per elles, i per què mai ha emmudit en els llavis nostres la gloriosa parla catalana; el record pietós i sagrat de ço que la nostra consciència manté desvetllada tothora, sostenint un gran amor, que és l'amor de tu, la palpitació de ta vida; era dot i patrimoni que de pares a fills es transmetia. No havien passat debades les centúries de grandesa: les romanalles dels grans dies, recollides eren pel poble senzill i servades amb totes les suavitats i dolçures dins la puresa íntima del terror català.

Si les roses de ta llum d'altres dies havien quedat fixades en la bellesa dels finestrals gòtics, i apaivagaven els nostres anhels amb la visió, dessús d'ells, d'un més enllà d'atzur; si el foc del misticisme nostre, cadena d'amor a altres caients d'espiritualitat, unida, sospirant vivia, dintre el recolliment dels temples, amb promeses de consol i de resurrecció; així mateix, arreu de la pàtria, en que fos amb inconsciència dels seus fills, el miracle de ta vida, Esperit d'ella, es palesava sempre.

No eren jaquides en tocom les nostres cerimònies religioses, i elles s'arredossaven fins al cor del poble, restant-li amoreses, amb dolces clarors. No eren jaquides les festes del poble, amb tota la valor de sos caients típics; mai no han deixat de sospirar en llurs contrades pròpies, les vives tonades de les danses populars. Mai no s'ha marcit, en terres empordaneses, la garlanda vivent de la sardana bellíssima, la trenadora de cors, la dansa serena i formosa per excel·lència.

Tot això ens diu, bell Esperit de la pàtria nostra, que tu no podies morir; que

havies de reeixir un dia, amb més grandesa que mai; tot voltat de clarors noves, tot ungit de profunditat i de gràcia, i que a la humanitat donaries nous bells fruits de la teva esplèndida continuïtat.

I ara, fa poc de mitja centúria, quan encara romanies en la llarga dormida, passats tos segles fecunds de proeses i de glòries, qui el sospitava, tan proper, el teu retorn a la claror d'un nou esclat, tan ver i tan intens, com a la teva condició naturalment convenia? El crit del despertar l'infonies en el cor inflammat d'amor de Bonaventura Carles Aribau, i a son ressò, un bell nombre de poetes de la terra responia. Hora santa, hora digna d'alabança fou aquella, i beneït l'instant sia que marcà tan bell pas! D'ençà de llavors, oh, bell Esperit, deixondit ets de nou, damunt de les nostres ànimes, aclarint i duent els nostres albirs, i altra volta la vera gent germana nostra respon al teu despertar. Si tu t'engalanaves amb les joies dels teus cantaires, amb l'estre magnífic de Mossèn Verdagner enfront; de les terres de Provença, com en altres temps, venien les mostres germanívoles, i ens arribaven els càntics de Mistral, qui en llibres bells i en les pàgines immortals de "Mireia", nou segell de glòria a l'antiga llengua retia. Del mar sorgien els cants de Mallorca, la formosa illa-flor; i venien a fer-hi chor els de València i els del Rosselló, entusiastes; freturosos novament els esperits de les antigues aliances dels pobles germans.

Els Jocs Florals de Barcelona restaurats, reprenien el brill de l'antigor altra vegada. I al redòs poètic d'ells, refloria la teva glòria en tantes ments de savis i de poetes, que ja es pot dir, per ells, i per l'amor de tots els fills de Catalunya, i pels bells caients de les activitats humanes que a la pàtria han reflorit per la influència del teu desvetllament, que fins aquí aquest ressorgir no ha tingut ombres. Res no li fa, que mals nuvolots hagin volgut enterbolir ta llum viva i copenedora; a l'escalf de la teva potència, s'han fos, més fràgils, que allà en la terra enyorada, no ho són els celatges de juny.

I el present i l'esdevenidor, bell Esperit, no són menys clars. Es llarga la lluita del reeixir contra les malures de la dissort que passat el llarg són s'han hagut de vèncer, per a anar reconquerint la vida política, tant de temps detinguda o desmollorada. Es llarga, la lluita, i no és estrany que a voltes, la força moral del nostre poble hi senti defalliments. Encara hom diria que per la indecisió dels menys vidents, donés massa sovint el nostre poble la nota de la desorientació i de la flaqueja, es tornés, potser, mancat d'anhels, de pensaments de la seva vera vitalitat, i fins algun moment seguint corrents contraris del sentiment patriòtic.

Però això són nuvolades passatgeres, com deiem, i no havem de voler donar lloc a què elles ens emboirin la clara visió que els nostres ensomnis magnifica.

No vulguem mirar endarrera, ja, si no és per a recollir-hi, com joiells esplèndids entre la pols del pretèrit, tot ço que fou glòria de Catalunya, i rependre-hi forces i ensenyament. Dones ara és el cas, de fixar els esguards avant, avant sempre, dret a copsar per a la nostra pàtria volguda els llors i les palmes de les grans reivindicacions, que ja és prou llarg el dissabte de glòria, i frisem per a celebrar la Pasqua completa, i assaborir els fruits de la redempció; que ens arboren les arduïes patriòtiques, car ja són hores de què la il·lusió magna esdevingui realitat; que l'estel de Catalunya il·lumini les nostres banderes, i que al peu de la imatge d'En Casanova segelli el poble les noves lleis i les noves orientacions de Catalunya triomfant!

Tinguem fe! Catalunya excel·leix en tots els ordres de la vida. Els seus artistes i savis s'imposen pel món enter, qui proclama de la nostra pàtria la forta intel·lectualitat. Si un estol nombrós d'esperits selectes avalora la nacionalitat catalana i la fa brillar amb ardideses d'expansió, amb fretures d'interecanvis amb l'esperit selecte universal, i sobreixint de vigoritat, renova sa antiga puixança, fins inspiradora d'idees imperalistes, dintre d'una modernitat, on les ments capdavanteres hi inicien nous corrents, prestigiosos, d'espiritualitat, els quals, amb llur acceleració condueixin les races privilegiades a una summa il·limitada de possibilitats, en l'ascensió de les ments cap a unes èpoques obiradores, hom diria definitives, de cultura i d'estabilitat relativa de perfecció; la seva vida econòmica és trobada pels fills de la terra a tot arreu, universalitzant-la, així com, envaint fins les solituds de les altes muntanyes, canviant-ne la majestuosa immutabilitat que havien contemplat els segles, per la vida remorosa i franca, que brota arran de les cascades i resseguint els rius fins a ses conques, on les fàbriques i tallers que s'hi aixequen hi eriden nous agrupaments familiars assegurant la vida més fàcil i aconhortada de molts dels seus fills.

A l'unison de tan belles manifestacions de vida com presenta la nostra pàtria, i en forma digna de tot elogi, es desenrotlla la seva vida interna político-administrativa. On els que retenen la nostra llibertat sovint no es saben entendre, i posen en pugna principis i ambicions, malhaurant l'economia pròpia i la de qui rau a ells supeditat, el Govern de Catalunya els dona un exemple admirable d'ordre i de mesura, malgrat l'esquifidesa dels mitjans que li són permesos, dins la nostra faigó de poble encara subjugat.

Gràcia B. de Llorens.

EL MEU ANHEL

(Flor Natural)

Noble viatger
que vens de la pàtria,
que portes d'allà
les frescors de platja,
la flaire dels pins,
l'alè de muntanyes;
la dolça quietud
de les valls ufanes
plenes de verdors
i de cases blanques;
el lleu remoreig
que mouen les aigües
dels llargs rierols
i les fonts gemades;
el rítmic soroll
que els ramats escampen;
la veu que retronja
a l'enllà d'un marge...
Tu, que en els teus ulls
hi portes la imatge
de la formosor
de la meua pàtria,
parla'm del seu pla
i de les muntanyes,
conta'm dels seus cants
i de les rialles,
les gaies costums,
les belles diades;
l'encant dels aplecs

sota la brancada;
l'alegre brogit
que omplena la plaça
quan joves i vells
puntegen la dansa;
la flaire de nou
en la festa santa;
l'amorós frisar
de les nits de Pasqua.
Parla'm d'aquell goig
amb que els rostres parlen
quan el blat s'adorm
i els raïms esclaten;
parla'm de la llar,
en les vetlles llargues,
quan vora del foc
es conten rondalles...
Parla'm, viatger,
de la ciutat magna
i dels seus carrers
de senzilles cases
on tot és amic
i tot s'agermana;
de les nits d'istiu,
les tertúlies franques
prop la fresca font
d'aigua regalada;
l'agradosa olor
que a l'hivern exhalen,

en cada carrer,
clàssiques fogaines;
l'olor dels llores
i el brinear de palmes;
les fires d'herbei
i menudes cases
on flota el batec
de místiques ales;
els barris guarnits
de verdes arcades;
el dolç repicar
d'antigues campanes...
Amic viatger
que vens de la pàtria
i del seu ençís
tens la clara imatge,
parla'm del seu pla
i de les muntanyes,
conta'm dels seus cants
i de les rialles,
que si bé el dolor
del jou que l'aplana
el meu cor pateix
des de terra estranya
omplint el meu pit
d'anhels de venjança,
la vull veure així,
sempre endiumenjada,
amb el bell somris
d'amorosa mare
que, cantant pel fill,
les dolors apaga.

LLUÍS ROS I SEGURA.

LA CIUTAT DELS VAIXELLS

(Premi de la Diputació de Barcelona)

Com nodries, oh Port, mon afany pueril — oh Ciutat
dels vaixells olorosa!

El passeig del diumenge era dolç, quan la calma es guarnia
de llum, sense cap estridència,
i el repòs de les naus i el volar de les lentes gavines
et donava un ençís de ciutat immutable: tu que ets tota
trasbals i brogit, abeïnt la clamor de les rutes marines.

Era dolç el parlar paternal vora meu,
evocant els viatges llunyans de l'ardent juvenesa,
dins les naus, tan ardides i frèvols, que es daven a
l'ona dels grans oceans, allunyant-se de platges i cales polides,
com el jove de cor abrandat que, deixant la dolçor de la casa
paterna,

atravesa muntanyes i neus misterioses,
o la pau del desert on l'encega la pols i l'hostil soleuada.
I mon pare em mostrava els vaixells que de jove li eren tan
cars com les cases d'un bell veïnatge,
i dels quals en sabia secrets i les gràcies més íntimes:
l'un lleuger, que soleava la mar, tal un lleu esperit, com si
fos amb els vents d'una sola nissaga,
l'altre brau en tempestes, jogant amb les onades enormes
que el mig engolien,

i amb la fúria dels grans bofarts de la mar que se'n porten
cordatges i veles.

—“Mira aquest, d'una proa tan fina:

fou orgull dels pilots més valents i soleà aquelles mars
on el gel forma temples brillants, que reflexen estranyes aurores.

Mira aquest, amb el màstil guarnit d'una bella bandera de
núvols,

que ara es dona al placèvol repòs, recordant altres terres.

Fou honor de la Costa gentil on veieren la llum aquells
pins que ara el formen:

i tornava d'Orient carregat de domassos i flonges catifes,
i era tot perfumat de la mirra i les fustes sagrades que duïa.”
Jo em mirava les naus, mentre el pare, amb un gest mariner,
senyalava l'antiga corrua,

i jo en cada vaixell hi cercava el misteri ignorat, com en una
legenda:

la petjada dels vents invisibles,
i aquell gest de l'esglai, que retorç com un jone les antenes,
i l'obscura memòria d'exòtics ribatges,
i les illes amb grans sicomors i amb uns lliris estranys
entremig de les roques humides.

Tot un món, ple de llums ignorades, s'obria a mon ànima,
tot un món amb un cel sense límits;

les boscúries pregones, amb cèrvols alats, i el misteri
del terrible oceà, amb els grans meteors que s'hi colguen.

I jo veia en la calma del Port, els vaixells tan immòbils,
fent com una Ciutat, amb carrers ordenats, i enlirant una
bella harmonia

de cordatges i pals i banderes.

L'un servava una estesa de fruits, que brillaven al sol com un
auri tresor de monedes,

l'altre duïa, compacte, la sorra dels blats d'Orient o bé el
negre tresor de la terra perduda entre boires.

I el meu cor, tremolós dins la dolça Ciutat on les llars a
tothora es tras muden,

s'amarava del vèrtig del món, tot obert a la gran ardidesa
dels homes.

Marià Manent.

L L E Ó F O N T O V A

Heu's aquí un nom nibat de glòria. Dir Lleó Fontova és evocar l'inici de l'escena catalana. Fontova és sinònim de creació, car creador fou el fundador del teatre nacional català, pare d'aquest Lleó Fontova d'avui, eminent mestre en el maneig de l'arc, al qual s'ha fet objecte,

En Fontova l'any 1893.

aquests dies, d'un homenatge que rares vegades haurà estat tant merescut com en el cas d'aquest excel·lent compatriota.

El geni tradicional de la família segueix triomfant amb Lleó Fontova, el violinista, l'artista sincer, conscient, respectuós i abnegat, virtuts aquestes que no abunden gaire en aquests temps de realitats positives, de materialisme a ultrança.

Malgrat tot, però, hi ha encara, benauradament, qualche esperit alliberat de passions insanes, i entre aquests nasqué la idea de l'homenatge a En Fontova, en ocasió d'escure's el vint-i-cinquè aniversari de la seva incorporació al món musical d'aquesta república; demostració que s'efectuà el proppassat dia 7 en el regi saló del Splendid Theatre, i que constituí per al nostre compatriota un veritable aconeximent.

Aprofitant aquesta avinentesa RESSORGIMENT, adherint-se amb fèrvida devoció a l'homenatge, vol apuntar algunes dades biogràfiques de la personalitat artística d'En Fontova.

Es nat a Barcelona. Als dos anys actua amb el seu pare en l'escena del vell teatre Romea. De seguida mostra la seva intuïció musical i el pare vetlla amorós per la inclinació artística del fill facilitant-li els mitjans d'ensenyament. Davant del públic barceloní, en el teatre Liceo,

En Fontova, infant prodigi, rep la consagració als sis anys, amb un concert que deixà meravellat l'auditori.

L'any 1888 la reina d'Espanya assisteix a la inauguració de l'Exposició Universal de Barcelona i té ocasió de sentir el nen Fontova i és tan bella la impressió rebuda que li ofereix pensionar-lo per a l'estranger. Amb aquest padrinatge, l'artista marxa a Brusel·les i ingressa en el Reial Conservatori, posant-se sota el mestratge del gran Colyns i possessionant-se de la més alta distinció i Gran Premi després d'uns estudis brillantíssims de quatre anys. El 1892 torna a Barcelona triomfador, i de la capital catalana passa a l'espanyola a donar compte dels progressos aconseguits en sos estudis de Brusel·les, a la seva generosa benefactora, la reina Cristina d'Espanya, executant en la cambra reial, davant el cos diplomàtic i la noblesa, un concert que li valgué la felicitació unànime dels que hi assistiren.

Després emprengué un romiatge per terres catalanes i per l'estranger fent-se admirar i aclamar com a concertista eximí, aconseguint grandiosos èxits que cimentaren la seva fama.

En plena glòria artística en Lleó Fontova és temptat de visitar l'Amèrica i aquí es dirigeix l'any 1896, ara fa vint-i-cinc anys, tal volta convençut de què no hi havia de fer tan perllongada permanència.

A l'Argentina En Fontova renova els èxits rebuts dels pobles d'Europa, essent de remarcar per la transcendència que tingué, l'audició commemorativa d'aquell geni del violí que es digué Vieuxtemps. Fou un concert el record del qual perdura

encara en la pensa dels que l'escoltaren. Malgrat haver-se dedicat a l'ensenyança, fundant l'Institut Musical del seu nom, que encara existeix, En Fontova no pot oblidar la seva preferència per als concerts públics i així el veiem exercir la doble missió de pedagog i de concertista amb una activitat extraordinària i digna de proselitisme, fundant institucions artístiques per tal de difundir la música en sos diversos aspectes.

La primera institució que creà fou l'Orfeó "Ars Chori", conjunt notabilíssim que aconseguí èxits memorables, i que en realitat constituí una modalitat nova de la música coral per aquest país. Uns anys després, el 1911, fundà la Societat Argentina de Música de Càmera que dirigí i orientà durant set anys, fent amb ella una tasca exemplar i única en l'ambient musical de l'Argentina. Entre altres triomfs de ressonància esmentarem l'aconseguit el 7 de juny del 1916 amb l'audició Saint-Saëns, repetida després en concert popular, i a les quals assistí l'il·lustre compositor francès homenatjat, audició que merescué del gran Saint-Saëns un jui per demés honorífic deixant-ne constància escrita amb una carta que adreçà a En Fontova significant-li la sorpresa que tingué en veure's tan ben interpretat.

Degut a una incidència de caràcter artístic que afectava la probitat del Director, En Fontova abans d'acceptar una imposició que la seva dignitat d'artista rebutjava, dimití el càrrec que venia desempenyant des de la fundació de la Societat Argentina de Música de Càmera, publicant una carta en la premsa explicant els mòbils de la seva actitud, la qual fou generalment aprovada.

Poc després fundà l'Associació Filhar-

Uns dels últims retrats del famós violinista català.

mònica Argentina, aconseguint, de seguida, nous èxits que li valgueren el reconeixement de les autoritats edilícies, les quals votaren una subvenció anual de \$ 8.000 a l'objecte de fomentar l'obra popular instituïda per En Fontova per mitjà de les audicions gratuïtes. Aquesta institució, la

darrera de les fundades per En Lleó Fontova, porta ja dos anys d'existència.

Heu's aquí barroerament ressenyada una part de l'obra artística d'aquest il·lustre compatriota a qui el món intel·lectual de Buenos Aires ha retut esplèndid homenatge.

"QUI PREN MATE..."

(Premi A. Protectora de l'E. C.)

El pare de la Magdaleneta feia quatre anys que havia marxat cap a Amèrica.

En la memòria de la nena, els quadres de dolor i misèria que havia passat la família abans que el pare es determinés a allunyar-se de la seva mare, esposa i filla, havien anat descolorint-se, descolorint-se...—i les escenes de petons abraçades i llàgrimes de quan el pare s'embarcà vers llunyanes terres, havien anat esborrant-se, esborrant-se... — i es varen descolorir tant, i tant varen esborrar-se, que en el seu capet no hi quedava ni el mes petit record que li fes sentir l'agredolç de les moltes penes i de les poques alegries que la nena havia vist passar al seu pare, a la seva mare i a la seva iaia. Però, en la memòria de la Magdaleneta hi havien quedat escrites unes paraules que no s'esborraven ni s'esborrarien mai, car, sovint, sovint, les sentia dir a la mama i a la iaia, paraules que ella també repetia sovint, sovint: "Les coses anaven tan malament!"

Si algú li preguntava pel seu pare, la nena contestava: — Es a Amèrica -- i afegia: "Les coses anaven tan malament!...", — i aquestes paraules oïdes en el to llastimós en que sortien dels llavions de la Magdaleneta que les deia baixet, baixet, amb el capet cot i els ulls mig closos, eren tot un poema de dolor... — i amb "Les coses anaven tan malament", deia de misèries, petons, llàgrimes i abraçades...

* * *

El pare de la Magdaleneta no les oblidava pas. Cada mes rebien d'ell una lletra, que quan la seva mare l'acabava de llegir, amb els ulls plens de llàgrimes, petonejava i abraçava la nena, dient-li: Té, té, de part del papa; i ella, estant contenta, molt contenta, plorava: plorava tant com la seva mama... I a l'endemà d'aquests petons i abraçades de part del papa, ella i la seva mare, se'n anaven a una casa molt gran on a canvi d'un paper, que sempre en cada lletra els hi enviava el seu pare, un senyor, els hi donava diners.

La mare de la Magdaleneta, un dia, després d'haver llegit una lletra, va dir: Sembla que les coses marxen bé. I des

d'allavors, la nena, a tothom que li preguntava pel seu pare, responia: — Es a Amèrica, i sembla que les coses marxen bé.

I a fe, que bé marxaven les coses: tan bé marxaven, que la mare de la Magdaleneta, després de llegir l'última lletra, petonejant-la i abraçant-la, amb els ulls plens de llàgrimes, va dir-li: Aquests petons i aquestes abraçades, aviat, molt aviat, molt aviat te'ls farà el papa mateix. I... — aquella vegada, estant més contenta que mai, abraçada a sa mareta plorava, plorava més que mai... — A l'endemà d'aquesta lletra, com de costum, ella i la seva mare, varen anar a aquella casa gran on a canvi d'un paper que sempre en cada lletra els hi enviava el seu pare, un senyor, els hi donava diners; però, aquesta vegada, aquell senyor, les hi va donar molts de diners, tants, que la seva mare, es va descordar el sac i se'ls va posar a la pitrera i anava pel carrer amb una mà sobre'l pit temerosa de perdre'ls o de que els hi prenguessin. A l'arribar a casa els varen posar a la calaixera, i cada volta que sortien, la iaia es quedava a la sala sentada davant de la calaixera fent mitja i quan tornaven, la iaia deia a la seva mare: — No m'he mogut pas, no.

La Magdaleneta i la seva mare després de sembrar llàgrimes collien alegries. Que contentes que estaven! Se n'anirien cap a Amèrica al costat del pare! Però... la iaia que abans quan elles ploraven les consolava, ara, que elles estaven contentes, no feia més que plorar... — Pobre iaia!, no aniria amb elles a Amèrica: es quedaria a Barcelona; i vès — quina pena! — se n'aniria a viure a casa la tia Maria que tenia aquell home tan dolent que mai no li havia fet una manyaga.

* * *

Quants i quants petons! Quantes i quantes abraçades li havia fet el seu pare! I que gran la trobava a aquella nena que ell havia deixat tan petiteta! — Ets una doneta — li deia; i vinguen petons i vinguen abraçades.

Des que va arribar al Chaco, la Magdaleneta, cada dia havia vist que els treballadors de les terres, de bon dematí i cap al tard, al voltant d'un fogonet, es pas-

saven d'un a altre, una carabasseta que omplenaven d'aigua calenta i que bevien xuclant per un canutet, i encuriosida va preguntar al seu pare:

—Que fan aquells homes?

—Prenen mate.

—I, tu que també en prens, papa?

—No. Els que prenen mate no tornen a la seva terra, i jo, com que vui tornar-hi a la meua terra, me n'estic. No en prene, no; no en pendré pas mai. I menaçant-la exageradament, enfosquint la veu i escapant-se-li el riure, afegí:—Ah! si en prens, t'hauràs de quedar sempre aquí, i el papa i la mama se n'aniran a Barcelona i veuran la iaia, i... La nena posant la careta sèria, amb fermesa, digué: — No, papa, no en pendré mai. Ves si ella pendria mate. Ni per molt bo que fos en pendria! Noi, noi, no tornar més a Barcelona, no veure més a la iaia, quedar-se soleta al Chaco. Noi, noi!

* * *

En aquelles soledats, quan la seva mare estava enfeïnada i el seu pare era al camp amb els treballadors, la Magdaleneta, se n'anava sota un arbre i es posava a pensar..., i s'entristia d'allò més, i vès!, sempre pensava amb la iaia. La trobava més a faltar!, i brandant el capet de dreta a esquerra i d'esquerra a dreta baixet, baixet, deia: No, no. No en pendré mai de mate, ni per molt bo que fos!

Varen passar molts, però molts dies. Com que en aquelles immenses planúries no hi havia cap església no se sabia mai quin dia era diumenge; tots, tots els dies eren iguals. I com els enyorava aquells diumenges de Barcelona, que anava a missa amb la iaia o amb la mama; i més, i més enyorava aquells diumenges que a la tarda anaven al Pare a donar pa a l'Avi!

En el Chaco no devia ser mai Sant Antoni, perquè no beneïen els cavalls; tampoc devia ser mai Sant Josep, perquè no feien matons; ni mai Diumenge de Rams, perquè no anaven a beneir les palmes. I Pasqua? Tampoc era mai Pasqua en el Chaco! I pensant en Pasqua gairebé li venien ganes de plorar: Aquesta festa era la que enyorava més que cap altra, i amb ella enyorava la mona i la padrina, la iaia. Però, com que no prenia mate, aviat tornaria a Barcelona, veuria la iaia, i..., manoi!, la mona hauria d'ésser de... un, dos, tres quatre..., de... de vuit ous, tants ous com anys tenia!

Allí en el Chaco passà Corpus, sense ginesta ni processó; Sant Joan, sense coques ni fogueres; Tots Sants, sense castanyes ni panallets; Santa Llúcia, sense fira de casetes i figures de pessebre; Nadal, sense neules ni turrons, i...

En aquelles immenses planúries, després de molt temps sense ploure, les arències d'un sol de gener ho havien assecat tot: els camps varen quedar sens un

bri d'herba; els animals, assedegats i flagellats per una pesta, es morien. Quina xafogor! Com coïen els ulls al mirar aquell oceà de terra rogenca i pols que semblava que es vivia dintre d'un forn! Com defallien les persones! Com defallia la pobreta mare!...

Va caure malalta la mare de la Magdaleneta, i així com diuen que les malalties entren a cavall i se'n van a peu, la malaltia que va posar al llit a la mare de la Magdaleneta va entrar a peu i va sortir a cavall, però, enduent-se-li la vida: en tres dies de febre va morir...

* * *

Mentre eren a enterrar a la seva mare, la Magdaleneta, plorant, estava sota l'arbre dels seus pensaments i enyorances.

Quan veié arribar el seu pare se n'anà a la cuina, va posar aigua a bullir, va posar herba a la carabasseta del *mate*, i... per primera volta en va pendre. Després, presentant la carabasseta al seu pare li va dir: — Papa, pren *mate*. — Ell, sense comprendre, suaument la va apartar amb la mà... Ella va insistir: — Papa, pren *mate*... — El pare ho va comprendre, i allargant la mà va agafar la carabasseta. Baixant el cap i amb les llàgrimes cara avall, xuelà *mate: mate* amarg, que anava barrejat amb llàgrimes!... La nena amb els ulls fets en la boca del seu pare va dir: — Ara ja en podem pendre de *mate*: així ens quedarem en aquesta terra, on per sempre s'hi quedarà la mama...

ERNEST SUÑER.

LES SET GERMANES

(Premi Centre Català de Rosario)

Ara que cau pesadament la tarda
i un misteri es desclou al nostre entorn
i l'ull serà del sol ja no ens esguarda
i hom sent un feble enyorament del jorn,

lloem la gràcia de les set germanes
qui enjogassades ronden pel jardí,
alliberades de les pompes vanes
entre els reflexes de l'or ponentí.

La més gran pren un deix d'enyoradissa
i sovint mira i besa aquell clavell
que el diumenge passat, sortint de missa,
li va oferir, romàntic, un donzell.

L'altra esmenta el jovent qui l'ha seguida
i les paraules que dictà l'amor,
i en sos mots i posats d'enfervorida
s'hi veu el naixement d'una llogor.

La tercera retreu amb picardia
la divina dolçor del primer bes,
que ressona com una melodia
i arrela en nostre cor, d'on no en fuig més.

La següent, de dotze anys, no sap encara
de les lluites d'amor i el pas del temps,
però un suau pressentiment l'amara
d'esgarripança, i la fa bella ensems.

Les mes petites juguen amb les nines
i tenen un particular encant,
aureolant ses siluetes fines
la color lleu del dia agonitzant.

Mireu la gràcia de les set germanes,
trèmols verges nades just ahí,
seguint el ritme clar de les fontanes
entre les meravelles del jardí!

Els és plaent l'ajure's sota els arbres
que son ramatge vinelen amb desmai;
més que una cambra de rejola i marbres
val un camí obert a l'ample espai.

I allà, meses en bona positura,
donen sos membres gràcils al repòs.
O qui pogués haver la gran ventura
d'assaborir els encisos de llur cos!

Reposen fins que el son les aclapara
i del cel estel·lat tomba la nit;
llavors s'aixequen, panteixant encara
d'amor i d'esperança el llur blanc pit.

Sonen misterioses les campanes
i la remor diària ja decau...
I en la foscor, semblen les set germanes
les princesetes d'algun conte blau.

R. GIRONA I RIBERA.

POEMES DE LA TERRA

(Premi Intendent de Buenos Aires)

ELOGI DEL PLA

Estenc l'esguard enllà
i el cercol de muntanyes estafà
una sardana entorn del pla.
M'arriba un ritme bategant de vida
del fumerol de tantes llars
i l'esquellleig espars
de tants ramats que l'hora aplega i erida.
Ai, aquests camps! Tot l'or del món
apar s'hi enclou. Quan s'enrogeix el dia
el blat amb les roselles es confon
i el camp llampurnà viva pedreria.
Mar i muntanya s'han donat la mà
i avarament han fet una cadena
per que el tresor del pla
no els el pengués un faune o una sirena

que així ni el sàtir, no profani l'horta
ni el mar s'hi arribi cobdejós, d'un bot.
Ara la tarda ha somrigut, somorta,
i el meu esguard volia haver-ho tot.
Mes com l'esposa refusant el bes
per fer més desitjada la carícia,
el pla amb la fosca se'n fa un vel espès
per tal de graduar-me la delícia.
A voltes penso: Si ames tant el pla
és potser per què signa la muntanya
—Pla de Bages i Pla de l'Empordà
del Montserrat i el Pireneu penya.—
Mes jo sé que enlloc trobo el goig suau
eixamorat d'una ombra de basarda
sinó en el pla, quan va morint la tarda
plena de sol i vent, sota un cel blau.

DEL VENT

Perquè em tombà l'ambosta del tabac
i irreverent m'escabellava,
ara mateix qu' l'ira m'abrivava
he maleït el vent del fons d'un bac.

Jo, ciutadà que he somrigut davant
les teves malifetes;
i amo la ingenuïtat d'aquella infant
que amaga a les mirades indiscretas
tot el que tu li has descobert passant.

Jo, que somreia de ta picardia
i si em besaves em sentia fort,
i l'empioçament se m'esvaïa
quan et cercava arran mateix del port.
Pel mot indigne no me'n facis tort.

Que prou em plau l'alta basarda
de ta musica abaslegant-ho tot,
i em fas amar la joia de la tarda
i em dones ales per a eixir del llot
a on ma planta es va fixar, covarda.

Si jo et tingués sempre amb aquest braó
les hores térboles de la ciutat,
quan flectomem per tanta iniquitat,
tu em fores companyó
en el camí isolat.

I ara que et sento omplir el cloteral
—fet tramuntana—amb un estrèpit foll
i enderroques les penyes fins al toll
i amb el clamar d'un címbal immortal
la túnica m'esquincees, vent ferest,
sento el teu baf que em va tornant humà
i m'aprèn a enyorar
aquell temps d'home primitiu i honest.

Quan nicient de l'actual eridòria
sens la fetor del tràfec ciutadà
venia a tos domenys a recordar
que el vent de tramuntana és vent de glòria
i no hi ha res al món com l'Empordà.

VESPRADA

Vora la llar on l'avi està arraulit,
retut pel tràfec afanyós dels dies,
va esgranant-se el rosari amb un seguit
de parenostres i d'avemaries.

La veu somorta resa sens neguit
mentres esmena les xafarderies
de la mainada que ja enyora el llit
i cerca en va anhelades llepolies.

Als peus de l'avi, el ca fidel reposa.
La jove renta els plants amb mà feïnera.
El parenostre pels difunts suplica:
pel germà mort, per la plorada esposa...

I a fora, els arbres de la carretera
ferits pel vent, grinyolen llur musica.

JOAN MÍNGUEZ.

DEL VIURE LLEUGER

El diari madrileny "A. B. C.", també sol fer ironies. Al fi i al cap això ens sembla que és una cosa tan natural com beure's un got d'aigua. Els diaris com l'esmentat, si no cultivessin aquest gènere literari, que tothom estima, ben segur que no encaixarien la difusió, o el que es vulgui, que els permet fer coneixença amb la major part del poble on la fulla veu la llum pública. I n'ha donat prova ben palesa que n'és d'irònic, quan, en to mig rialler, mig treient foc pels queixals, amb aquella gràcia que solament posseeixen els iniciats, perquè té per objecte dir les coses de manera gentil; (tal com molts entenen la gentilesa) i, al mateix temps, per a que el sentit d'aquestes coses penetri un xic més enllà de l'embolcall epidèrmic de l'individu, les puleixi i les ablanen com si talment fossin un tros de llevat a punt d'arrodonir-lo i transformar-lo en pa, eru; però que un cop enforat, i després del temps necessari per a la cocció, surt per la boca del forn amb la crosta daurada, apetitosa...

Diguin-nos si no és un bon truc posar en solfa a tot un senyor ministre d'Hisenda de l'Estat espanyol. I, a més a més, si aquest ministre és En Cambó, com succeeix en l'emergència, la cosa esdevé expectant en tots sentits. Hi ha ambient per a portar el joc fins allà on es vulgui, sens haver de témer les fúries de ningú, perquè el qui és trontollat no serà pas ajudat.

Bé; això de que hom siga o no ajudat sempre ha estat cosa tan secundària que no mereix ni el més lleu comentari. I hem de dir també que els termes empleats per a confeccionar la ironia ens han semblat gairebé del tot encertats. Per això no ens indignem. I si molt se'ns força fins, direm que han posat el dit a la llaga, en-

cara que, això sí, sense fer brollar sang viva, que això potser els hauria semblat massa allunyat de l'immediat fi que, sens dubte, cercaven d'assolir per mitjà de la ironia inserida damunt les planes del diari.

La ironia, que merescué l'honor d'ésser tramesa per cable i fou publicada aquí per un dels més grans diaris americans, després de tot, a En Cambó, home avesat a les malvolences de molts, fins i tot dels seus compatrieis, quan ho degué llegir potser li féu arrufar la barba... Perquè si hom no pot fer imprimir les targes per a son exclusiu ús tal i com li vingui en gana, aleshores, aquell qui fa el retret, per més raó que l'assisteixi, baix el nostre punt d'obir, es col·loca fora de tota llei i mereix que se'l flageli sens compassió.

PARTENÇA D'EUGENI D'ORS

El propassat dia 2 embarcà de retorn a la pàtria el savi català N'Eugeni d'Ors, després d'una estada de quatre mesos a aquesta república.

La tasca de *Xenius* durant aqueix lapse de temps ha estat fecunda i múltiple. Cridat per la Universitat de Córdoba per a desenrotllar-li una tanda de lliçons filosòfiques no circumscriví les seves activitats en aquella Facultat solament, sinó que de seguida es veié sol·licitat per mantres institucions didàctiques de la república, havent, per aquest motiu, d'ajornar el seu retorn a la pàtria pel doble de temps que s'havia proposat.

Demés dels cursos dictats a Córdoba, Eugeni d'Ors passà per totes les Facultats de Buenos Aires, especialitzant-se en cadascuna; anà a La Plata, Santa Fe i

Però en el cas particular del ministre d'Hisenda de l'Estat espanyol, la cosa canvia d'aspecte completament. Es que, com deia molt bé l'"A. B. C.", qualsevol ministre gallec o base podria fer ús de llur particular idioma en tot ço que sigui privatiu de la llengua de l'Estat, que és precisament d'on sorgí la ironia comentada. De l'Estat espanyol, no; de la parla innata a tot el que tendeixi a generalitzar costums renyits amb allò que els propugnadors creuen incommovible.

Don Francesc de A. Cambó i Batlle, això de posar a les targes de son ús oficial o particular: Ministre de Finances, per a la nostra humil opinió és quelcom que no havia d'haver fet de cap manera, màxim si es té en compte que per als d'allà dalt, ell, En Cambó, encara que sa ideologia digui tot el contrari, sempre serà repulsat, menyspreat; un home sense ascendència patrícia, vingut... de Catalunya!

TRINITARI MESTRE.

Rosario, ocupant arreu la càtedra universitària; passà a Montevideo, sempre en caràcter de professor, i allí, com aquí, proclamà la seva doctrina filosòfica que tants admiradors troba com apassionaments suscita. Ultra aquests actes d'exclusiva finalitat didàctica, el savi català ocupà la tribuna de l'Institut Popular de Conferències i últimament, hores abans d'empendre el retorn a la pàtria, parlà en el saló La Argentina, sobre estètica de les arts, en una conferència organitzada per l'Associació Wagneriana.

Espectadors que havem estat en l'ambient en què s'ha mogut el nostre eminent compatrieci hem pogut constatar l'efecte causat per les teories d'orsianes entre el món intel·lectual d'aquesta jove nació. Així, salvant alguna objecció de detall, en conjunt l'obra del mestre ha estat lloada i admirada pels intel·lectuals d'aquest país, particularment per la joventut universitària. Entre aquesta, el professor català ha estat objecte d'entusiàstiques idolatries. En canvi hi ha hagut qui, formant excepció isolada, s'ha atrevit negar l'eficàcia de la filosofia de l'Ors, amb raonaments que no resistirien la més senzilla objecció del mestre. Les demés crítiques o ironies emeses contra fets i paraules de *Xenius* no responen a altra cosa que a un sentit polític, totalment agè a la personalitat del filòsof català. — Així la catilnària de Canela no obeeix, com molts han volgut suposar, a una crítica demoledora de les doctrines d'orsianes, sinó a la precipitació amb què *Xenius* atribuï mèrits a qui representa la més alta jerarquia dintre l'organització política de l'Argentina.

Ja ho havem dit: qüestió de detall que per res no afecta l'obra del pensador. Aquest ha passat per aquí nibat de glò-

CATALUNYA. — Paissatge de la Vall de Ribes.

ria i se'n va deixant una estela de triomfs amb el prestigi més sòlid conquerit pels propis mèrits, reafirmant, mai renunciant.

Com a catalans llevat d'unes declaracions emeses, en arribar, sobre política espanyola, segons les quals no pogué dissimular el seu enuig sobre fets que són del domini públic, oocreguts entre ell, funcionari del govern català, i aquest govern, declaracions que nosaltres conceptuem contraproduents per tal com poden raure en desprestigi de Catalunya, pel demés, la seva actuació s'ha mantingut dintre una correcció diplomàtica que mai no pot ésser objecte de censures, sinó ben al·trament. Aquí se l'ha rebut com a filòsof català; com ambaixador de la catalanitat de la nostra pàtria, i ell se n'ha sentit gojós i nosaltres satisfets.

De la seva estada a Buenos Aires sols una cosa lamentem i és el no haver pogut escoltar de sos llavis en pública conferència, la paraula catalana definint aspectes i mostrant orientacions de la nostra espiritualitat. En pocs mots: lamentem que no s'hagi pogut donar satisfacció als seus propis desitjos de parlar als catalans, desitjos manifestats manta vegada a com-

patricis que el visitaren, nosaltres entre ells.

Eugeni d'Ors se n'és anat sense poder acomplir aquell anhel, degut, no a altra

còsa, que a l'apatia regnant entre la numerosa col·lectivitat per coses que ens parlin directament a l'esperit. I això és sensible, catalans. N-M.

I M P R E S S I Ó F U G A Ç

El dia, un dia tebi, de primavera plàcida, ha anat escolant-se, escolant-se. La tarda ja perd l'encís de la claredat sens límits. El sol va acotxant-se, a poc a poc, com una brasa, pàl·lida, cendrosa. El temple laic, lloc de meditació, recinte sagrat per a l'esperit, és envaït pels fidels qui cerquen refrigeri espiritual, dolçors per a l'ànima. El sacerdot apareix. Un nimbe l'envolta. Les primeres paraules que surten dels seus molsuts llavis, llavis de pensador, d'home avesat a totes les especulacions de la vida i de l'esperit, són prou per a que un murmurí remorós ressoni per tots els àmbits del temple. Pels finestrals que donen a ponent traslluen encara el sol. Sos esmortits raigs arriben fins a les testes qui escolten les paraules que va desglossant el sacerdot. L'ambient és noble, és gentil. L'estat d'ànim dels oients, a mesura que el sermó laic avença pren els contorns de religiositat pagana.

El silenci regna arreu, sobirà. La tebior del dia i els efluvís espargits pel panteix de molts cors femenins ens apropa a èpoques llunyanes: com si la clàssica Grècia revisqués per a embaumar per breus instants les ànimes fervoroses dels congregats al temple pagà. El sacerdot escampa la llavor, noblement, abundantment. De sobte, un remoreig exterior trenea l'augusta quietud del recinte. Com en l'antigor, un escamot de fariseus preté torbar el ritual dels déus. Els finestrals, en ésser a l'instant closos, ens alliberen del groller materialisme exterior. I l'hora de la confessió del nou ritu arriba. El sacerdot, amb paraula càlida, que ell sol posseeix, fa el senyal absolutori, alliberant-nos, perdonant-nos-ho tot.

Hem deixat el temple.

La nit és senyora de l'espai.

J. GRAU-ELIES.

Catàleg de Llibres Catalans

En venda, per la Delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana: CALLAO 511, Bs. Aires

Biblioteca Pedagògica:

Gali Josep, Aritmètica i Geometria	\$ 1.50
Rubio i Lluich, Milà i Fontanals; Notes biogràfiques.....	" 1.—
Monjo i Segura R., Promptuari Ortogràfic Català	1.50
Cartipàs Català	0.15

Biblioteca Catalana: \$ 1.50 cada volum.

Mossen Llorenç Ribet, Els Sants de Catalunya, (Volum I, cicle romà. — Volum II, cicle visigòtic).	
Mossen Llorenç Ribet, Els Camins del Paradís.	
G. Maura, Aigoforts.	
J. Ruyra, Pinya de Rosa. (Volum II).	

Biblioteca Valenciana:

F. Caballero, Camins de Llum (Versos)	\$ 1.50
Puig Espert, Nits d'Hivern	" 1.50
Gramàtica Valenciana	" 0.35
Influència Política de Sant Vicens Ferré	" 0.35
E. Martínez Ferrando, Arxiu Municipal de València	" 0.50
Cançons per al poble	" 0.50

Biblioteca Literaria: \$ 1.50 cada volum.

Virgili, Eneida (Trad. de M. Llorenç Ribet).	
Dickens, Una canço Nadalena. (Trad. de J. Carner).	
Marc-Twain, L'Elefant blanc robat. (Trad. de J. Carner).	
Andersen, Contes. (Trad. per J. Albalador, Il·lustracions de Torné Esquius).	
Marc-Twain, Les Aventures de Tom Sawyer. (Trad. de J. Carner).	
Edgar A. Poe, Els Assassins del Carrer Morgue. (Trad. de Carles Riba).	
Shakespeare, Coriolà. (Trad. de M. Morera i Galícia).	
Goethe, Herman i Dorotea. (Trad. de J. Lleonart).	
George Eliot, Silas Marner.	
Eckman-Chatrian, L'Amic Fritz. (Trad. de J. Sitjar).	
Molière, El Burgès Gentilhome. (Trad. de J. Carner).	
Selma Langerloft, Els Igmarsons. (Trad. de J. Sitjar).	
Grimm, Contes d'infants i de la llar. (Trad. C. Riba).	
J. Ruyra, La Parada.	
Arnold Bennett, El Preu de l'amor. Volum I i II. (Trad. de J. Albalador).	
C. Villiers de l'Isle-Adam, Contes Cruels. (Trad. de J. Folguera i J. Carner).	
Homer, Odissea. (Trad. de Carles Riba). (Volum I, cants I al VIII). (Volum II, cants IX al XVI). (Volum III, cants XVII al XXIV).	
Goldsmith, El vicari de Wakefield. (Trad. de J. Ferran i Mayoral).	
Eckmann-Chatrian, El tresor del vell cavaller. (Trad. de J. Sitjar).	
Shakespeare, Hamlet. (Trad. de J. Morera i Galícia).	

Plutarc, Vides d'Alexandre i de César. (Trad. de C. Riba).	
A. de Musset, Margot. (Trad. de J. Albalador).	
Bennet, Aquests dos. (Volum I, II, III).	
Jeroni K. Geromme, Tres Anglesos s'esbargeixen.	
Salvador Albert, Amiel	\$ 2.50

Publicacions de «La Revista»

Josep Pla, Enric Casanovas	\$ 2.50
Alexandre Plana, Joaquim Sunyer	2.50

Societat Catalana d'Edicions:

R. Turró, Orígens del Coneixement—La Fam, Volum I i II, clu.	" 2.—
Manel de Montoliu, Estudis de Literatura Catalana	" 2.—

Enciclopèdia Catalana:

A. Rovira i Virgili, I.—La crisi del Règim	\$ 1.20
William S. Bruce, II.—Exploració polar. (Trad. de Carles Riba)	" 1.20
W. Ward Fowler, III.—Roma. (Trad. de J. de Fontcuberta)	" 1.20
R. Turró, IV.—Filosofia Crítica (volum doble), curs donat a l'Inst. d'Estudis Catalans l'any 1917	" 2.40
A. R. Hinks, V.—Astronomia (Trad. per A. Desvalls i Carles Riba)	" 1.20
Enric Prat de la Riba, VI.—Nacionalisme. (Textos extrets dels llibres, escrits i discursos. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili)	" 1.20
E. Vallès, VII.—Aritmètica mercantil (volum doble)	" 2.40
Martí Esteve, VIII.—El Règim jurídic de Catalunya	" 1.20
Pompeu Fabra, IX.—Gramàtica francesa (volum doble)	" 2.40
F. Culi i Verdaguier, X.—El Municipi Modern	" 1.20
Mossèn Cardó, XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages	" 1.20
J. Maluquer, XII.—Piscicultura	" 1.20
E. Sichel, XIV.—Renaixement. (Trad. de J. March)	" 1.20
P. M. Bordoy Torrens, XV.—La Civilització Bizantina	" 1.20
P. Bosch Gimpera, XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble)	" 2.40
A. P. Pollard, XVII.—Història d'Anglaterra. (Trad. de J. de Fontcuberta)	" 1.20
A. Rovira i Virgili, XVIII.—Història de Rússia	" 2.40
D. G. Hogarth, XIX.—L'Antic Orient. (Trad. de J. March)	" 1.20
S. S. Chapman, XX.—Economia Política (volum doble)	" 2.40

Altres Edicions:

F. Cambó, Vuit mesos en el Ministeri de Foment	\$ 3.75
Postals de Catalunya (col·leccions de 20)	" 1.—

Nota: Als socis de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana se'ls farà un 20: o/o de descompte.

ESTÀ EN VENDA: Edició especial del darrer llibre de versos de l'eminent JERONI ZANNE: **AIGUAFORTS I AIGÜES VESSANTS** PREU: \$ 2.50 (Sense descompte)

NOTÍCIES

Per al proper diumenge dia 18, a les 10 del matí, l'Orfeó Català de Buenos Aires prepara una audició vocal i instrumental que tindrà lloc en el Teatre *San Martín* executant-se un programa de composicions de diversos autors catalans.

La tarda del mateix dia aquesta entitat inaugurarà en son estatge social una Tómbola a profit de les classes gratuïtes de solfeig, que sosté.

—:— En els Jocs Florals celebrats el propassat diumenge fou mereixedor del premi del Casal Català el treball en prosa literària *Cap al tard*, original del nostre volgut amic i company de tasques En Xavier Bonfill (Jordi Català) corresponsal de RESSORGIMENT a la capital de la nostra pàtria.

En trametre a l'amic la nostra felicitació prometem als nostres llegidors publicar el treball de referència.

—:— La Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a Córdoba ens assabenta la renovació de càrrecs en la següent forma:

Josep Mingot, president; Pau Iglesias, secretari; Josep Sansi, tresorer; Lleó Roig, Josep Badiella i Josep Pagau, vocals.

Vagi a tots ells la nostra salutació i els auguris d'una profficua tasca a favor

de la nobilíssima institució que representen.

—:— Ha sortit a Barcelona un nou periòdic per a infants, que es publica setmanalment, retolat *La Mainada*, bellament editat i amb brillant col·laboració literària i artística, que indubtablement arrelarà amb prestigi.

Ja són dos els periòdics escrits per a infants, que es publiquen a Catalunya. L'altre, *En Patufet*, compta amb divuit anys d'existència i amb un tiratge que sobrepuja els quaranta milers d'exemplars.

Un i altre tenen un segell de catalanitat mareaadíssim, i no cal dir la lleu per a cseampen per la llibertat de la nostra pàtria.

Els parcs catalans, de les Amèriques, haurien d'ajudar la tasca d'aqueixos educadors de la mainada, subscriuint-hi els seus fills.

—:— Sabem que dintre poc temps serà constituït a Buenos Aires un "Pomell de Joventut", a la faïsa dels que existeixen a Catalunya, els quals ja passen de dos cents, sota la direcció espiritual de llur furdador En Josep M. Folch i Torres.

Els "Pomells de Joventut" són constituïts per agrupaments de nois i noies que es proposen, i ho aconsegueixen, realitzar setmanalment un acte d'amor a la Pàtria o a Déu.

Darrerament s'ha celebrat a Barcelona, esplèndidament, la Festa dels dos cents

Pomells, una fotografia de la qual publicarem en el pròxim número.

Desitjariem donar la notícia, ben aviat, de la constitució a Buenos Aires del primer Pomell de Joventut d'Amèrica.

Els nostres infants tenen la paraula.

—:— Havem tingut la satisfacció d'estrènyer la mà al president del Centre Català de Mendoza, el senyor Joan B. Gacia, qui ha estat uns dies a Buenos Aires.

Dels seus llavis havem sentit la narració de l'incident promogut per l'Assessor de Govern d'aquella província contra el benemèrit Centre, i ens hem assabentat de l'estat en que es troben els expedients respectius d'acusació i defensa.

El senyor Gacia està convençut del triomf del Centre Català en aquesta emergència.

—:— També ha estat entre nosaltres el ferm compatriota Joaquim Oñós-Gui, corresponsal de RESSORGIMENT a Rio Gallegos.

Es un deure d'honor i una missió d'alt patriotisme per a tot bon català l'inscriure el seu nom a les llistes de socis de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Els catalans de l'Argentina poden inscriure's per mitjà de les Delegacions constituïdes a Mendoza, Córdoba, Rosario i Buenos Aires (Callao, 511).

Joieria i Rellotgeria "EL TREBOL"

GRAELLS GERMANS

FABRICANTS

CARLOS PELLEGRINI, 516

CASA FUNDADA L'ANY 1910

U. T. 2302, Lib.

BUENOS AIRES

Gran assortit d'Alhages de tota classe.

*Reformem tota mena de Joies
a gust del client.*

Economia en els preus.

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

SUCURSAL: **Sarmiento, 1444**

Oms

Unió Telefónica **4571**, Libertad

Coop. Telefónica **2918**, Central

Coop. Telefónica **2919**, Central

Pa dolc Genoves i Milanes. Fresc tots els dies

TURRONS de totes classes. GIJONA i ALACANT lègítims. Frabricació especial de la casa:
Yema, Massapá, Neu, Avellana, Massapá de Toledo, Mel, Crocant i el de marca "Oms".

NEULES de llet, llimó i vañilla. Ametlles i Avellanes Torrades.

Esposició de **Paneretes** per a regals, ornades a estil barceloní.

Gran assortit de **Bombons**. Capses de fantasia i altres objectes.

Riquíssims vins importats, **Marca Porró**, Moscatell, Ranci i Garnatxa. Vi d'Allella legítim. Jerez i Oporto. Sidres. **Xampanyes Codorniu**, Nuviola i Francés

S'envien encàrrecs en qualsevol part de la República.

No compri sense abans visitar la CONFITERIA "OMS".

Pa dolc Genoves i Milanes. Fresc tots els dies

Confiteries "OMS"

Unión Tel. **4571**, Rivadavia
Coop. „**2918-2919**, Central

YASILAC. - Ha estat embarcat
A bord del vapor «Duca degli Abruzzi», apuest
Superb licor catalá i
Immillorable estomacal, preparat per la
Licoreria de la Vda. de Magi Molfullada i fills, de
Arenys de Mar, Barcelona.
Compri'n una ampolla i compari sa qualitat.

Por aquestes festes no deixi de tenir a la seva taula el saborós licor **YASILAC**.

Concessionaris per a la venda a l'Argentina:

Confiteries "OMS"

Cerrito, 153 i Sarmiento, 1444. Buenos Aires.

MATALASSOS a l'estil català

(REFORMA I VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
ncàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefónica 551, (Oest)

YAPEYÚ, 978
BUENOS AIRES

CARNISSERIA I CANSALADERIA DE RABASSA, GERMANS

VENDES A L'ENGRÓS I A LA MENUDA

Gran ASSORTIT de PERNILS, PALETES i VENTRESCA

L31 A 2328 - Mercat Ciutat de Bs. ires

Coop. Tel. 2261, Central

NOTA - Als magatzems que ens afavoreixin els farem rebaixes especials.

CASA ARAGÓ

Fàbrica de Carteres Fines
S'armen treballs epuj ats
Preus reduïts. - Garantim els articles.

Calcahuano 482, Bs. Aires

Nota: Als catalans fem
un 10 o/o de descompte

Casa de Canvi i Loteria Nacional

"LA FORTUNA"

Fundada
l'any 1905.

DE PERE FARRÉ

Avinguda San Martin 1440, MENDOZA

SUB-AGENT DE LA LOTERÍA NACIONAL

AGENT DE LES LOTERIES CAIXES POPULARS D'ESTALVIS DE LES PROVINCES DE BUENOS AIRES I CÓRDOBA.

Passatges marítims

Anexe: Articles de cigarrería

La Elegancia Saló d'enllustrar el calçat

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS
S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda.
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
PREUS MÓDICS

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 1133 (Libertad) BUENOS AIRES

"LA BARCELONESA" DE M. HILL

Casa especial en PERNILS cuits, crus i fumats.
FIAMBRES I EMBOTITS DE TOTA MENA.
Vendes a l'engròs i a la menuda.

Mercat San Telmo (Defensa 961) Llocs 101 i 102
Bs. AIRES. Un. Tel. 3818 (Buen Orden) Escritori: PERÚ 1534
Frigorífic i Fàbrica: TEMPERLEY (F.C.S.)

L'Atlàntida

Dipòsit d'olis i Sabó Morando
Queviures diversos.
Especialitat en Olis d'Olive Finíssims

J. CABRÉ i Cia.
ESTADOS UNIDOS, 1599 (Xamfrà Cevallos)
U.T. 5532, (Libertad)

Confiteria "La Ideal"

de Enric Masats Chile 1402 Xamfrà, S. José

Festes Tradicionals de **Nadal i Cap d'Any**

Gran assortit de **Turrons** de tota mena.

Vins de diverses marques fins i econòmics.

Tortells de Massapà, Crema, Cabell d'àngel, Bracos de gitano, Palos de Jacob, Bescuits de la Reina, Prussians, Coques de llardons, Ensaïmades i Cristines. Visitin la CONFITERIA "LA IDEAL", Trobaran també, un gran assortit de Carquinyolis, Secalls, Borregos, Melindros, etc. Gran assortit de Bombons i Caramels de totes classes.

Especialitat en tot el que sigui Pastell Català